

Danish University Colleges

Udviklingsprojekt i linjefaget fransk – praksisanknytning mellem Zahle og Storkøbenhavn

Gregersen, Annette Søndergaard

Publication date:
2010

Document Version
Tidlig version også kaldet pre-print

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):
Gregersen, A. S. (2010). *Udviklingsprojekt i linjefaget fransk – praksisanknytning mellem Zahle og Storkøbenhavn*. Læreruddannelsen Zahle.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Download policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Udviklingsprojekt i linjefaget fransk – praksisanknytning mellem Zahle og Storkøbenhavn

Ved lektor, ph.d. Annette Søndergaard Gregersen, linjefaget fransk.

Indledning

Denne artikel tager afsæt i et udviklingsprojekt i linjefaget fransk på læreruddannelsen Zahle i studieåret 2009-2010. Projektets oprindelige titel var ”Netværk og pilotprojekt - fransk i 5. klasse”.

Ansøgningen blev begrundet med følgende tekst: (www.nzs.dk)

Kompleksiteten i grundskolens hverdag er så stor, at en lærer ikke kan klare sig med værktøjer og redskaber alene. Læreren må kunne tænke selvstændigt og finde alternative løsninger på uventede problemer, og i sådanne situationer er faste rutiner og genveje ikke tilstrækkelige. Elevernes verdener er ofte meget forskellige, hvilket kræver både nysgerrighed og indlevelse hos den, der skal tilrettelægge og formidle et stof.

En lærer må altså besidde viden og erfaringer, der kan udfoldes på mange måder for at leve op til kravene i folkeskoleloven. Med andre ord: rygsækken skal hver morgen pakkes med didaktisk viden og refleksioner, der består af mange forskellige faglige kompetencer, empati og omstillingsparathed.

En lærerstuderende opbygger i sine skoleperioder praktikviden og indsamler erfaringer om fagets og skolens praksis. Men muligheder for et mentorforløb under uddannelsen findes ikke. Derfor forsøger franskfaget sig med ’job-shadowing’, hvor fransklærere, som deltager i det didaktiske netværk indbyder franskstuderende til at indgå i franskforløb på deres skoler.

Formålet er at give franskstuderende lejlighed til at indgå i undervisningsforløb, hvor de deltager i en slags to-lærerordning, hvor de får mulighed for at afprøve idéer og visioner, som måske ikke lige var mulige i praktikken. Fransklæreren får dermed en ekstra håndsrækning i sin undervisning og kan tilgodese undervisningsdifferentiering på andre måder og får desuden mulighed for indblik i nyere didaktiske tiltag i læreruddannelsen.

'Pilotprojekt fransk i 5. klasse' måtte dog opgives. I stedet lagdes kræfterne i udvikling af det fagdidaktiske netværk for undervisere og andre i København og omegn med tilknytning til franskfaget i primært grundskolen. Formålet er at knytte tættere bånd mellem skoler og andre institutioner i Københavnsområdet og læreruddannelsen Zahle gennem praksistilknytning og fagdidaktisk udvikling af faget til gavn for både praktikundervisere og –vejledere i skolerne samt for linjefagsstuderende på Zahle og for nyuddannede fransklærere. Et delelement i denne tætte anknudning mellem skolens praksisrum og Zahle som uddannelsesinstitution er udvikling af begrebet '*job-shadowing*'. '*Job-shadowing*' er ikke det samme som en assistent-ordning men en mulighed for at indgå i undervisningsforløb, hvor den studerende får mulighed for at afprøve idéer og visioner, som måske ikke lige var mulige i praktikken. Praktik er en bedømmelsessituation, hvorimod '*job-shadowing*' som en slags to-lærerordning giver andre muligheder for den studerende. Den deltagende skoles fransklærer stiller sin klasse til rådighed og får en ekstra håndsrækning i sin undervisning. Dette giver mulighed for at sætte andre metodiske tiltag i spil og giver samtidig den professionelle lærer mulighed for at få 'det sidste nye' med fra linjefagsundervisningen i franskfaget. Dette belyses ganske godt i følgende tekst:

Case

Udsagn fra en studerende på 4. årgang:

Jeg var på besøg på Hellerup skole. Hellerup skole er en skole med åbent plan og fleksibelt skema. Denne dag havde klassen fransk hele dagen, og de arbejdede med emnet mode og musik. De første timer forberedte de fremlæggelsen og senere fremlagde eleverne deres produkter. Undervejs var jeg med som ekstralærer bl.a. med til at øve fremlæggelserne og deltage som observant. Klassen havde i øvrigt besøg af et søskendepar fra Frankrig, som var med i undervisningen bl.a. som hjælpere og partnere i gruppearbejdet.

Alt i alt en vellykket besøgsdag, som det kunne være værd at gentage eller for andre at gøre efter.

At fungere som assistent er anderledes end at være praktikant, fordi jeg fungerede mere som ligeværdig lærer end jeg nogle gange har oplevet det i praktikken. Fransklæreren og jeg samtalede om undervisning og skole som kolleger.

Udsagn fra fransklæreren:

Det er et privilegium og en hjælp af få assistance til undervisningen.

Jeg opfattede den studerende som en kollega, der kunne hjælpe på lige fod med mig, hvilket hun også gjorde. Hun blev straks sat i gang med at hjælpe en gruppe elever, der var ved at forberede deres fremlæggelse, bl.a. et læringsstilspil.

Desuden kom hun også med gode idéer til, hvordan eleverne f. eks. kunne indlede deres fremlæggelser endnu bedre.

Fordelen ved en 'job-shadowing' ordning er, at jeg ikke skal supervisere og "tjekke" assistentens arbejde, men koncentrere mig om at "sætte hende/ham i gang" og dermed får en hjælpende hånd, der kommer eleverne til gode.

Det er godt for eleverne, når der er flere lærere til stede i undervisningen. Det har en positiv virkning.

Det styrker især differentieret læring, og det gør det nemmere at arrangere cooperative learning, hvor eleverne tit har brug for vejledning, støtte og overblik til opgaverne.

Det giver dynamik og signalerer, at vi vil det her.

Det har en positiv påvirkning, at der er flere voksne til stede.

Baggrund

"I "Bekendtgørelse om uddannelsen til professionsbachelor som lærer i folkeskolen" §1 står, at *"den studerende skal opnå teoretiske og praktiske forudsætninger for selvstændigt at indsamle, analysere, systematisere, udvælge og formidle viden"* (...) samt *"under anvendelse af sine teoretiske og praktiske forudsætninger lære at samarbejde og at planlægge, evaluere, vurdere, udvikle og udføre undervisning"*(...) og endelig *"opnå fagdidaktisk indsigt i sine linjefag"*(...).

Den tætte forbindelse i uddannelsen mellem teori og praksis understreges yderligere i §5, hvor der står, at *"målet med praktikken er at skabe en kobling mellem teori og praksis med henblik på den studerendes erhvervelse af praktiske færdigheder i at forberede, gennemføre og evaluere undervisningsforløb"*(...).

I bekendtgørelsen tilkendes således tydeligt, at teori som begreb står for viden og fagdidaktisk indsigt, og at praksis som begreb står for udvikling af praktiske evner til undervisningsplanlægning, gennemførelse og evaluering. I forlængelse af denne tankegang opfattes praktikken som faget, hvor den studerende gennem forskellige praktikforløb erhverver færdigheder, som sammen med det tilegnede teoristof giver den studerende de krævede professionskompetencer i relation til den kommende ansættelse som lærer i grundskolen.

Diskussion

Rationalet bag forventningerne om sammenhæng mellem læreruddannelsens undervisning og folkeskolens hverdag bygger på en forforståelse om, at teoretisk viden direkte skal kunne omsættes og anvendes i praktisk handling. For mig at se er den påståede sammenhæng mellem det, der undervises i på læreruddannelsen og det der sker, når 25 elever er samlet, en model af en ideal virkelighed. Og så er jeg ikke selv særlig sikker på, at dette er udtryk for en ideal virkelighed. Hvis den lærerstuderende kan gå ud og gøre præcist, hvad han eller hun tillærer sig i sin studietid, er der så ikke en stor risiko for, at den studerendes handlinger i praktikken vil være udtryk for en mesterlæreplagiering, altså en undervisning, hvor den studerende åbner sin seminarieværktøjskasse og løser opgaver med det til opgaven passende instrument uden alt for mange refleksioner?

Med afsæt i et (social)konstruktivistisk læringssyn finder jeg, at lærerarbejdet hverken kan eller skal udføres ved hjælp af standardløsninger, som kan udfoldes indenfor en teori-praksis model. Alene i det ideale (ikke-eksisterende?) klasselokale kan en model indfange rummets mange relationer og variabler samt tilbyde læreren en fornemmelse af kontrol. I min optik er der en stor risiko for, at teori-praksis-modellen giver den studerende to hovedforskellige oplevelser i deres praktik: enten 'jeg dur' eller 'jeg dur ikke'. I praktikken lægges ofte op til fra praktiklærerens side, at den studerende enten underviser i det stof, som læreren ville have undervist i, eller den studerende får 'frit slag på alle hylder'. I den ene situation lægges op til en slags mester-lære-situation: kan du løse denne opgave til min (praktiklærerens) tilfredshed. I den anden situation lægges et meget stort pres på den studerende, idet han/hun i løbet af meget kort tid skal lære eleverne at kende, samtidig med at de skal udvælge materiale, planlægge, gennemføre og til slut evaluere deres egen undervisning sammen med elever og praktiklærer.

Jeg finder således, at undervisningen i læreruddannelsen *ikke bør* fokusere på standardløsninger, idet den studerende hermed vildføres til at tro, at lærerkompetencer handler om at have styr på sine værktøjer og redskaber. En lærerstuderende har først og fremmest brug for at lære at tænke selvstændigt og reflektivt for at kunne udnytte sin viden, færdigheder og kompetencer på den mest hensigtsmæssig måde i alle de komplekse undervisningssituationer, han/hun måtte komme ud i.

Perspektivering

I den ideelle læreruddannelsen med dens linjefag transformerer de studerende i deres tilegnelsesprocesser teoretisk/pædagogisk viden til fagdidaktiske refleksioner, som de herefter afprøver og udvikler i deres praktikperioder. Praktikken er i min optik udtryk for en 'lånt virkelighed', hvor den studerende i en bedømmelsessituation 'låner' en professionel lærers skolehverdag med de opgaver, denne nu har. Praktikperioder er derfor uger, hvor den studerende vurderes, måles og vejes i relation til de forventninger, som bekendtgørelsestekster, læreruddannelsens lærere og praktiklærere tilsammen stiller til den studerende.

De studerende mangler således et frirum, hvor de kan udfolde sig i mere frie og ligeværdige relationer, som samtidig kan være med til at forberede dem på den lærervirkelighed, som de indtræder i pr. 1. august på en skole.

Jeg anbefaler således fortsat udvikling af alternative samarbejdsrelationer mellem lærerstuderende og professionelle lærere i grundskolen som et supplerende tiltag til praktikken som fag. Jeg er af den overbevisning, at initiativer som 'job-shadowing', mentor- og assistentordninger kvalitativt vil medvirke til at forberede den studerende på skolens virkelighed og de praksisrum, de kommer til at indtræde i som nyuddannede. Jeg håber, disse initiativer kan medvirke til at fjerne ord som 'praksischock' fra læreruddannelsesordbogen og ønsker fortsat at være medudvikler af tiltag som:

A) "Praktikken fortsætter" – fortsat anknytning med 4. årgangs praktikskoler, fx etablering af 'job-swap'-ordninger og gæstelærerundervisning.

B) Etablering af arbejdsgrupper (bestående af fransklærere og franskstuderende på 4. årgang) med fokus på:

opsamling af:

1) Sprogteoretiske beskrivelser af relationer mellem alder, sprog, identitet og motivation

Udvikling af:

2) Didaktiske beskrivelser af undervisningsforløb med særlig hensyn til elevvalder

3) Udvikling af begyndermaterialesamlinger

Referencer

Annette Søndergaard Gregersen (red.), 2009: *Sprogfag i forandring – pædagogik og praksis*. København: Samfundslitteratur.

Annette Søndergaard Gregersen, 2009: *Fransk i dag*, in Sprogforum. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag, nummer 45.

Britt Due Tiemensma & Annette Søndergaard Gregersen, 2007: *Professionskompetencer i læreruddannelsen – om mulige relationer mellem teori og praksis*. København: Unge Pædagoger, nummer 2.